Na pustyni

Wiek Ewangelii

> Ojcowie wasi (..) doświadczali mię, i widzieli sprawy moje przez czterdzieści lat — Żyd. 3:9, BG.

Czterdzieści lat wędrówki Izraela na pustyni przedstawia wędrówkę duchowego Izraela podczas Wieku Ewangelii, kiedy to podążamy do Królestwa. Okres ten został opisany w czterech księgach Starego Testamentu – Wyjścia, Kapłańskiej, Liczb i Powtórzonego Prawa. Księga Wyjścia opisuje wydarzenia pierwszego roku, którego punktem kulminacyjnym jest wzniesienie Przybytku w pierwszym dniu roku następującego po Wyjściu. Narracja Księgi Kapłańskiej rozpoczyna się tego samego dnia i opowiada o wydarzeniach mających miejsce w ciągu jednego miesiąca. Księga Liczb zaczyna się pierwszego dnia drugiego miesiąca (drugiego roku na pustyni) i trwa do roku 40. Księga Powtórzonego Prawa jest pożegnaniem Mojżesza z Izraelem w ostatnim miesiącu czterdziestego roku, w którym Mojżesz podsumowuje doświadczenia Izraela i dodaje otuchy na przyszłość.

W ten sposób narracja Księgi Wyjścia (od momentu wyjścia) obejmuje jeden rok, Księga Kapłańska jeden miesiąc, Księga Liczb 39 lat,
a Księga Powtórzonego Prawa stanowi podsumowanie. Księgi te są pełne obrazów przedstawiających Wiek Ewangelii. Ten artykuł przedstawia zarys dwóch z tych ksiąg i niektóre z tych obrazów.

Księga Wyjścia

Opis wyjścia Izraelitów z Egiptu, wraz z „mnóstwem obcego ludu”, rozpoczyna się w 2 Mojż. 12:37. Izraelici liczyli wówczas około 600.000 osób. Oprócz tego były tam kobiety, dzieci i „mnóstwo obcego ludu” oraz trzoda i bydło. Wyszli oni z Egiptu w dniu 15 Nisan, „nazajutrz po święcie Paschy” (2 Mojż. 33:3).

Droga do Góry Synaj wiodła przez siedem przystanków – Sukkot, Etam, Pi-Hachirot (nad Morzem Czerwonym), Mara, Elim, pustynię Syn i Górę Synaj. Mojżesz siedem razy wchodził na Górę Synaj. W angielskim przekładzie New International Version (NIV) prawo zapisane w Księdze Wyjścia zostało podzielone na siedem części (bożki i ołtarze, niewolnicy hebrajscy, uszkodzenie ciała, ochrona własności, odpowiedzialność społeczna, sprawiedliwość i prawość, doroczne święta). Ten podział może być subiektywny. Ale przynajmniej zauważamy, że występują tu trzy serie siódemek otwierające wspomniany okres 40 lat – a Objawienie także mówi o Wieku Ewangelii posługując się trzema seriami siódemek (kościoły, pieczęcie, trąby).

Przy Elim Izraelici znaleźli 12 źródeł wody i 70 palm, być może reprezentujących 12 apostołów i 70 uczniów, zalążek pierwotnego Kościoła. Relacja 2 Mojż. 16 opisuje, jak manna zaczęła podtrzymywać codzienny byt Izraela przez kolejnych 40 lat. Ta manna reprezentuje naszego Pana Jezusa (Jan 6:51). Jej smak jest opisywany jako „smak placka z miodem” (2 Mojż. 16:31). Chleb ofiarowany przy poświęceniu kapłaństwa reprezentuje naszą nadzieję chwały, a miód, który nigdy nie mógł być ofiarowany na ołtarzu (3 Mojż. 2:11), odzwierciedla słodycz naszego niebiańskiego powołania. Ta manna przedstawia zatem posiadane w Chrystusie błogosławieństwa, w szczególności te odnoszące się do duchowego Izraela. Jednoznacznie stanowi to obraz na Wiek Ewangelii.

Izraelici dotarli do Góry Synaj w trzecim miesiącu, co jest stosowną liczbą, gdyż jest to liczba odkupienia. Jeżeli 2 Mojż.19:1 oznacza, że Izraelici przybyli na początku tego miesiąca, wówczas licząc dni w następującym opisie, wiele osób dochodzi do wniosku, że dziesięcioro przykazań zostało dane szóstego dnia trzeciego miesiąca. Ten dzień później stał się dniem święta tygodni, które nazywamy Pięćdziesiątnicą, w którym to dniu Duch Święty został dany oczekującym uczniom, co opisano w Dzieje Ap. 2.

W 2 Mojż. 19:5-6 Bóg zaprosił Izraela, by stał się „szczególnym” ludem, „królestwem kapłańskim i narodem świętym”. Oferta ta odnosi się do duchowego Izraela w Wieku Ewangelii, „królewskiego kapłaństwa, narodu świętego, ludu nabytego”, jak św. Piotr określa klasę Kościoła (1 Piotra 2:9). W 2 Mojż. 24:5-8 zobowiązanie Izraela zostało przypieczętowane ofiarami całopalnymi i spokojnymi, przedstawiającymi ofiarę Jezusa (ofiary całopalne) i oddanie świętych (ofiary spokojne). Są też ogólniejsze obrazy. Mojżesz był na górze dwa razy po 40 dni, co przedstawia nam wiek Żydowski i Ewangelii. Po pierwszych 40 dniach Izrael zbuntował się a tablice z Zakonem zostały rozbite, co oznacza zerwanie Przymierza Zakonu z Izraelem po odrzuceniu przez nich Jezusa. Gdy Mojżesz zstąpił po drugich 40 dniach, jego twarz promieniała chwałą, przez co przedstawiał Chrystusa i Kościół, którzy zstępują na początku Królestwa, aby błogosławić ludzkość w Tysiącleciu. Święty Paweł traktuje jednak to drugie doświadczenie inaczej, stosując je do rozpoczęcia Wieku Ewangelii i do chwały poselstwa Ewangelii (2 Kor. 3:7-18). To pokazu-

je, że jedno wydarzenie może mieć niekiedy więcej niż jedno znaczenie.

Rozdziały 25, 26 i 27 szczegółowo opisują plany budowy Przybytku, dziedzińca i ich wyposażenia, z wyjątkiem złotego ołtarza i umywalni, które są przeniesione do rozdziału 30. Rozdział 28 opisuje ubiór kapłanów, a rozdział 29 ceremonię ich wyświęcenia (zapis rzeczywistego przebiegu tej ceremonii wyświęcenia znajduje się później w 3 Mojż. 8, dlatego pomocne jest porównanie 2 Mojż. 29 z 3 Mojż. 8.) Być może złoty ołtarz i umywalnia zostały opisane po wyświęceniu, a nie wcześniej, ponieważ są to przedmioty, które odnosiły się do działalności kapłańskiej – ofiarowania kadzidła przy złotym ołtarzu i obmywania przy kadzi. Odroczenie opisu złotego ołtarza w Księdze Wyjścia może być powodem, dla którego św. Paweł omija ten przedmiot w swoim podsumowaniu w Hebr. 9:1-6 [autor artykułu jest zwolennikiem poglądu, który przypisuje autorstwo listu do Hebrajczyków świętemu Pawłowi, przyp. tłum.].

Rozdział 31 wspomina o Besalelu z Judy jako o „napełnionym duchem Bożym” do zbudowania Przybytku z pomocą Oholiaba z plemienia Dan. Besalel jest prawdopodobnie obrazem na Jezusa, a Oholiab być może na pomagający Jezusowi Kościół.

Rozdział 32 odnotowuje doświadczenie ze złotym cielcem, rozdział 33 jego pokłosie, a rozdział 34 ponowne wejście Mojżesza na Synaj na 40 dni. Pod koniec tego opisu, rozdział 35 i kolejne relacjonują jak Besalel, Oholiab i „wszyscy zręczni mężowie” (2 Mojż. 36:1) zbudowali Przybytek, dziedziniec i wyposażenie. 2 Mojż. 39:32 podsumowuje to następująco: „Tak została ukończona wszelka praca nad przybytkiem Namiotu Zgromadzenia”. Mojżesz sprawdził wszystko i uznał za wykonane wiernie według Bożych instrukcji (werset 43).

W 2 Mojż. 40 Bóg polecił Mojżeszowi zaczekać z budową konstrukcji do pierwszego dnia następnego roku. Pierwszy dzień tego nowego roku reprezentuje początek nowego wieku na Boskim Planie, w tym przypadku Wieku Ewangelii. Pierwszy dzień nowego roku został podkreślony również w 1 Mojż. 8:13, kiedy to niszczycielskie wody wyschły, wskazując w ten sposób na początek Królestwa, kiedy to ludzkość zostanie uwolniona od przekleństwa grzechu.

O tym pierwszym dniu nowego roku mówi
2 Mojż. 40:17 „A przybytek został wzniesiony pierwszego dnia pierwszego miesiąca drugiego roku”. Dalej opis wspomina o budowli i wyposażeniu, ale relacja
w rozdziale 40 nie zawiera szczegółów dotyczących wyświęcenia kapłanów, mimo że instrukcje w wersetach 12-15 o nim mówiły. Co się stało?

Ten proces został przerwany w 2 Mojż. 40:34-35; „Wtedy obłok zakrył Namiot Zgromadzenia, a chwała Pana napełniła przybytek. Mojżesz nie mógł wejść”. Nie docieramy do historii przyodziania i poświęcenia kapłanów, Aarona i jego czterech synów, aż do ósmego rozdziału Księgi Kapłańskiej. Zauważmy więc, że 2 Mojż. 40:31-32 mówiąc o kapłanach obmywających się w miednicy, opisuje coś, co później będzie zwyczajowo przyjęte do wykonania po tym, jak kapłani zostaną już ustanowieni i będą wykonywać swoją regularną służbę. Jednak w momencie zakończenia Księgi Wyjścia, żaden kapłan nie został jeszcze ustanowiony na urząd.

Księga Kapłańska

Rozdziały od 1 do 7 Księgi Kapłańskiej przywołują słowa Jahwe do Mojżesza wypowiedziane tego samego dnia, gdy obłok wypełnił Przybytek i czynności Mojżesza zostały przerwane. „I przywołał Pan Mojżesza i przemówił do niego z Namiotu Zgromadzenia tymi słowy (...)” Dalej następują polecenia czynności koniecznych do wykonania zanim Mojżesz, później tego samego dnia, poświęcił Aarona i jego synów.

Polecenia te to procedury dotyczące składania różnych ofiar (ze zwierząt) i darów (ofiar bezkrwawych) wymaganych do złożenia ofiar całopalnych, ofiar spokojnych, ofiar za grzech i elementów im towarzyszących. Instrukcje podane w tych siedmiu rozdziałach zawierają pewne opisy, które objaśniają później opisane procedury. Na przykład, 3 Mojż.16 zawiera polecenia dotyczące składania ofiar w Dniu Pojednania. Powszechnie rozumie się, że w tym dniu niektóre organy i tłuszcz z ofiar za grzech były spalane na ołtarzu na dziedzińcu. Jednak sama relacja 3 Mojż. 16 nie wspomina o tym. Wiemy to z instrukcji składania ofiar za grzech zapisanej w 3 Mojż. 4.

Instrukcje z rozdziałów od 1 do 7 Księgi Kapłańskiej składają się z dwóch części: Księgi Kapłańskiej 1-6:7 i Księgi Kapłańskiej 6:8-38. Pierwsza z nich dotyczy różnych ofiar, druga – innych szczegółów, które odnoszą się szczególnie do kapłanów.

Później następują polecenia dotyczące codziennej ofiary całopalnej, jednego baranka rano i jednego po południu. Te baranki przedstawiają pojednanie dokonane przez ofiarę okupu Baranka Bożego, Jezusa, które jest skuteczne na zawsze, zarówno za Żydów jak i pogan. To pomaga nam utożsamić ofiarę całopalną z okupem, który złożył Jezus. Ofiary spokojne reprezentują poświęcenie i oddanie wiernych. Ofiary za grzech odnoszą się do oczyszczenia ze skutków grzechu i skłonności do grzechu. Ich kolejność jest znacząca. Najpierw potrzebujemy, aby został za nas zastosowany okup Jezusa, potem możemy ofiarować się w poświęceniu Bogu, a następnie w naszym chrześcijańskim życiu przechodzimy proces oczyszczenia ze skutków grzechu i z naszej skłonności do grzechu.

Jednakże w szczególne dni, opisane w rozdziałach 8, 9 i 16 Księgi Kapłańskiej, kolejność składania ofiar jest inna. Tam odzwierciedla ona rzeczywistą kolejność, w jakiej następują te rzeczy. Zanim Jezus umarł jako nasz okup na krzyżu na Kalwarii, pełnił służbę przez 3 i pół roku od Jordanu do Kalwarii jako ofiara za grzech, aby zasłużyć na miano naszego najwyższego kapłana, który by aktywnie oczyszczał nas z naszych grzesznych kroków podczas naszego chrześcijańskiego życia. Najpierw składano więc w te dni ofiarę za grzech. Potem składano ofiary całopalne, na podobieństwo tego, że Jezus zakończył swoją służbę jako nasza ofiara na Kalwarii. Potem następowała ofiara spokojna. Podobnie po Kalwarii następował dzień Pięćdziesiątnicy, kiedy Kościół rozpoczął swoją poświęconą wędrówkę jako nowe stworzenia.

Rozdział ósmy Księgi Kapłańskiej wznawia relację opisem wyświęcenia kapłanów, które miało miejsce w tym samym dniu kalendarzowym, w którym przerwana została relacja z 2 Mojż. 40. Wyświęcenie to trwało siedem dni (2 Mojż. 8:33) i ilustruje Wiek Ewangelii, który w Objawieniu został przedstawiony jako siedem etapów, czyli okresów.

Rozdział dziewiąty Księgi Kapłańskiej przechodzi potem do natychmiastowego przebłagania za Izraelitów. Później tego roku będzie miał miejsce coroczny dzień pojednania, co do którego polecenia są podane w rozdziale 16. W tamtym czasie było jednak konieczne, aby Izrael niezwłocznie przystąpił do pokuty zamiast czekać pół roku dłużej; taki był zatem praktyczny cel składania ofiar opisanych w rozdziale dziewiątym Księgi Kapłańskiej.

Wyjaśniając znaczące przewinienie dwóch z czterech synów Aarona, konkretnie Nadaba i Abihu, rozdział 10 ukazuje niektóre zobowiązania obecnego Wieku Ewangelii. Ofiarowali oni „obcy ogień” przed Bogiem i „wtedy wyszedł ogień od Pana i spalił ich” (3 Mojż. 10:1-2). Dalej, werset 9 ostrzega by w trakcie służby nie pić „wina ani mocnego napoju”, co sugeruje, że miało to związek z niewłaściwą służbą tych dwóch synów. Naszą sugestią jest, że ci dwaj synowie reprezentują dwie klasy ludzi, którzy nie zostają zwycięskimi członkami klasy Kościoła, powołanymi do roli kapłanów: Wielkie Grono, które nie jest ostrożne, oraz tych, którzy zupełnie się wycofują. Klasy te są niekiedy reprezentowane odpowiednio w pokoleniach Beniamina i Dana. Dwaj pozostali synowie, Eleazar i Itamar, być może reprezentują dwie gałęzie zwycięskiej klasy Kościoła, Żydów i pogan (porównaj Efez. 2:15, Rzym. 4:16).

Pomijając na razie rozdziały od 11 do 15, przechodzimy do rozdziału o Dniu Pojednania, 3 Mojż. 16. Rozdział ten zawiera polecenia od Boga dla Mojżesza odnośnie sposobu postępowania gdy nadejdzie 10. dzień siódmego miesiąca, Dzień Pojednania. Nie jest to relacja z minionych zdarzeń, ale zapowiedź tego, co zostanie zrobione później, gdy przyjdzie odpowiedni czas. Księga Kapłańska zaczyna się w pierwszym dniu drugiego roku, a Księga Liczb zaczyna się w pierwszym dniu następnego miesiąca – w ten sposób narracja Księgi Kapłańskiej obejmuje tylko jeden miesiąc. Jednak Dzień Pojednania przypadł sześć miesięcy od momentu rozpoczęcia Księgi. Wypływa stąd wniosek, że Księga Kapłańska 16 nie jest opowieścią o tym, co się zdarzyło, lecz jest zbiorem poleceń dotyczących tego, co zostanie wykonane później, gdy nadejdzie ku temu okazja.

3 Mojż. 16 nawiązuje do ofiar Wieku Ewangelii, które umożliwiają ludzkości pojednanie się z Bogiem. Opisuje on pojednanie „za kapłanów i za cały lud zgromadzenia”. Ponieważ kapłani zostali potraktowani odrębnie od zgromadzenia, widocznie reprezentują oni Kościół w Wieku Ewangelii, a zgromadzenie reprezentuje świat ludzkości, który zostanie pojednany w Królestwie. Składane tego dnia ofiary przedstawiają zatem ofiary Wieku Ewangelii, przygotowujące do błogosławienia ludzkości w Królestwie. W tym dniu Najwyższy Kapłan dwa razy wchodził do miejsca najświętszego; raz, aby zastosować krew przebłagalną za kapłanów (Kościół), a drugi raz, aby zastosować krew przebłagalną za zgromadzenie (świat ludzkości). Pierwsze musiało poprzedzać drugie – ponieważ rozwój Kościoła w Wieku Ewangelii jest koniecznym wstępem do błogosławienia ludzkości w Królestwie. Zgadza się z tym zawoalowane odniesienie do zakończenia Dnia Pojednania przy końcu żniwa (Dzieje Ap. 27:9) i wizja Ezechiela o ustanowieniu Królestwa, by świat był błogosławiony w Dniu Pojednania (3 Mojż. 16:29, Ezech. 40:1).

Teraz wracamy do dziewiątego rozdziału Księgi Kapłańskiej. Powszechnie uważa się, że rozdział ten symbolizuje coś podobnego jak rozdział 16; tyle że zamiast corocznego wydarzenia, było to niejako natychmiastowe zadośćuczynienie, zastosowane na czas sześciu miesięcy poprzedzających pierwsze doroczne pojednanie. Jednak istnieją między nimi znaczące różnice. Pod koniec dnia opisanego w rozdziale dziewiątym, dokonawszy swoich ofiar, Aaron podniósł ręce i pobłogosławił lud. Następnie Mojżesz i Aaron weszli do Przybytku, po czym wyszli i ponownie pobłogosławili lud. Wówczas Bóg strawił ofiary na ołtarzu cudownym ogniem, co było manifestacją dla ludu, który upadł na swoje twarze w pełnym szacunku podziwie.

Według powszechnego poglądu odnosi się to do zakończenia Wieku Ewangelii, kiedy to ludzkość przychodzi aby oddać cześć Bogu. Nasza sugestia, nieco inna, odwołuje się do zapisów z Ewangelii Łukasza i Dziejów Apostolskich. Po tym, jak Jezus dokończył swojej ofiary i został wskrzeszony z martwych, poprowadził uczniów „aż do Betanii, a podniósłszy ręce swoje, błogosławił ich. I stało się, (…),

że rozstał się z nimi”. (Łuk. 24:50, 51). Sugerujemy zatem, że jest to wypełnienie 3 Mojż. 9:22. Wejście kapłana do Przybytku wypełniło się przez Jezusa idącego „do samego nieba, aby się wstawiać teraz za nami przed obliczem Boga” (Hebr. 9:24). Ponowne wyjście kapłana z Przybytku, aby dalej błogosławić ludzi, byłoby tym, o czym mówi Piotr w Dzieje Ap. 3:26: „Wam to Bóg najpierw, wzbudziwszy Syna swego, posłał go, aby wam błogosławił, odwracając każdego z was od złości waszych” (uwaga jednego redaktora: „Sugerujemy, że to ma miejsce po ofiarowaniu: Aaron błogosławi lud w Tysiącleciu, Mojżesz i Aaron znikają, kiedy Szatan jest wypuszczony na krótki czas, a błogosławią lud w Królestwie Wieczności”).

Święty Paweł komentuje to w Hebr. 9:28. „Chrystus, raz ofiarowany, aby zgładzić grzechy wielu, drugi raz ukaże się nie z powodu grzechu, lecz ku zbawieniu tym, którzy go oczekują” [jak Izraelici oczekiwali Aarona]. Pojawienie się „po raz drugi”
w tym kontekście nie odnosi się do drugiego przyjścia, ale do ponownego pojawienia się Jezusa po wejściu do chwały. Ci, którzy czekali na błogosławieństwo Chrystusa, otrzymywali je od dnia Pięćdziesiątnicy.

W tym przypadku, rozróżnienie pomiędzy 3 Mojż. 9 (na wiosnę) i 3 Mojż. 16 (na jesień) jest rozróżnieniem pomiędzy dwoma wiekami, obecnym Wiekiem Ewangelii i nadchodzącym Królestwem. Są jeszcze dwa inne punkty w tym rozdziale, które mogą się z tym zgadzać.

(1) Nie ma oddzielnego przebłagania dla kapłanów i ludu w 3 Mojż. 9. Święci są „ludem” Wieku Ewangelii (porównaj Hebr. 2:17). (2) W 3 Mojż. 9 są składane ofiary spokojne, w 3 Mojż. 16 nie ma ich wcale. Być może ma to na celu pokazać różnicę, że odkupieni w Wieku Ewangelii są poświęceni na śmierć – podczas gdy odkupieni w Królestwie, chociaż oddani Bogu, nie poświęcają się, by złożyć życie w ofierze.

Pomiędzy 10 a 16 rozdziałem Księgi Kapłańskiej

3 Mojż. 11 dotyczy zwierząt czystych i nieczystych. Rozdział 12 traktuje o narodzinach dzieci płci męskiej i żeńskiej. Rozdziały 13 i 14 mówią o oczyszczaniu trędowatych. Rozdział 15 traktuje o nieczystości związanej z rozmnażaniem. Rozdziały te zawierają lekcje mające zastosowanie zarówno do oczyszczenia świętych w obecnym Wieku Ewangelii, jak i oczyszczenia świata w Wieku Tysiąclecia. Na przykład, rozróżnienie pomiędzy zwierzętami czystymi i nieczystymi w Dzieje Ap. 10 jest symbolem przyjęcia pogan, dawniej uznawanych za nieczystych, do społeczności z Bogiem. Będzie to miało zastosowanie również w Królestwie.

Odróżnienie narodzin chłopców od narodzin dziewczynek może służyć odróżnieniu odkupionych Wieku Ewangelii od odkupionych Wieku Tysiąclecia. Okres oczyszczenia w drugim przypadku był dwa razy dłuższy niż w pierwszym, tak jak 14 baranków ofiarowanych każdego dnia święta namiotów (Królestwo) było liczbą dwukrotnie większą niż siedem baranków ofiarowanych każdego dnia święta przaśników (Wiek Ewangelii). Trąd może być w kimś (nasza ludzka natura), lub na czyimś ubraniu (nasze przykrycie sprawiedliwości, jeżeli nasza wiara osłabnie). Może to odnosić się do teraźniejszości w naszym przypadku i do Królestwa w przypadku świata. Lecz trąd na czyimś domu nie jest problemem dotykającym kościoła Wieku Ewangelii; nasze domy są w chwale i raz otrzymane będą poza zasięgiem grzechu.

W Królestwie świat będzie musiał jednak zadbać o to, aby nie zgrzeszyć, a następnie nie utracić swojego ziemskiego dziedzictwa. Troska ta jest istotna tylko „gdy wejdziecie do ziemi kanaanejskiej” (3 Mojż. 14:34), co stanowi obraz ludzkości w Królestwie.

Nieczystość reprodukcyjna w rozdziale 15 może odnosić się do obecnego rozwoju Kościoła oraz przyszłego rozwoju świata w Królestwie. Są to dwa wieki rozwoju, w których realizacja uzdrowienia i odkupienia ludzi wiąże się z domieszką nieczystości wynikającej ze skutków grzechu.

Po 16 rozdziale Księgi Kapłańskiej

3 Mojż. 16 dotyczy przede wszystkim pojednania dla świata. Być może więc kolejne rozdziały, aż do 27, również odnoszą się głównie do świata. Rozdział 17 mówi o świętości krwi przedstawiającej przelane życie: „to krew dokonuje przebłagania za życie” (3 Mojż. 17:11). Mowa tu o fundamencie odkupienia ludzkości. Rozdział 18 mówi o czystości, rozdział 19 o miłosierdziu i sprawiedliwości, a rozdział 20 o unikaniu niemoralności. Wszystko to będą normy postępowania dla świata w Królestwie.

Rozdziały 21 i 22 odnoszą się do świętości kapłanów, być może w ten sposób patrząc w przyszłość na służbę Kościoła dla świata w Królestwie (Obj. 20:6). Rozdział 23 dokonuje przeglądu dni świątecznych w Izraelu. Wspomniane święta odnoszą się do Wieku Ewangelii i Wieku Tysiąclecia, tak jak Księga Kapłańska odnosi się do obu wieków. Rozdział 24 wspomina trzy zobowiązania dotyczące wszystkich Izraelitów: a) do wspierania Przybytku, b) do szacunku dla władzy oraz c) do szacunku dla wartości życia.

Rozdział 25 poświęcony jest jubileuszom, które zasadniczo stanowią obraz na Królestwo. Rozdział 26 ostrzega Izrael o „siedmiokrotnej” karze za zaniedbanie prawa, a rozdział 27 podaje przepisy o rzeczach poświęconych Bogu.

David Rice (USA)